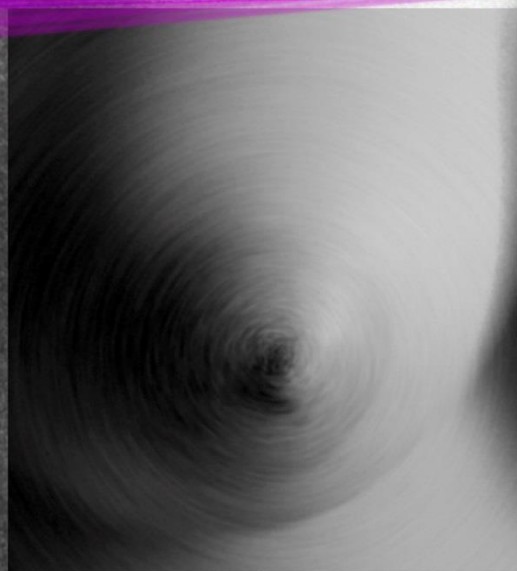

Programa de detecció precoç
del càncer de mama de Barcelona

Avaluació del Programa any 2016

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 Agència
de Salut Pública

Programa de detecció precoç
del càncer de mama

Coordinació de l'informe

Vanessa Puig-Barrachina, Gemma Serral, Carles Ariza (Agència de Salut Pública de Barcelona)

Elaboració de l'informe

Vanessa Puig-Barrachina, Gemma Serral, Rocío Barbero, Carles Ariza (Servei d'Avaluació i Mètodes d'Intervenció, Agència de Salut Pública de Barcelona)

Agraïments

Francesc Macià, Andrea Burón, Marta Banqué (Hospitals del Mar i l'Esperança)

Xavier Martínez (Hospital Vall d'Hebron)

M Teresa Puig, M Jesús Quintana, Judit Solà, Xavier Bonfill (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau)

Jaume Grau, Xavier Bargalló, Marta Aldea (Hospital Clínic)

Montserrat Casamitjana (Consorti Sanitari de Barcelona)

Edita

Agència de Salut Pública de Barcelona.

Barcelona, maig 2018

Programa de detecció precoç de càncer de mama de Barcelona.

Informe d'avaluació del programa any 2016

Índex general:

1. Introducció	8
2. Objectius del programa	9
3. Mètodes	10
3.1 Recollida de dades	10
3.2. Descripció dels indicadors	10
4. Resultats	12
4.1. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016	12
4.2. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016 per districtes	14
4.4. Resultats de l'activitat de cribratge segons hospitals.....	19
5. Conclusions.....	23
5.1. Activitat realitzada durant el 2016	23
5.2. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016 per districtes.....	23
5.3. Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades	23
5.4. Activitat del cribratge segons hospitals	24
6. Recomanacions	24
7. Referències bibliogràfiques.....	25
8. Annexes.....	26
8.1. Annex 1 Taules de resultats segons districte i Àrea Bàsica de Salut (ABS)	26
8.2. Annex 2 Sessions de presentació del PDPCM a dones	30

Índex de Taules:

Taula 1. Districtes, Àrees Bàsiques de Salut i ronda de cribratge en la que es trobaven durant l'any 2016	12
Taula 2. Principals indicadors de procés en el total de cribratge de l'activitat realitzada per districtes durant l'any 2016.....	15
Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribratge durant l'any 2016	16
Taula 4. Principals indicadors de procés en el total de cribratge en els districtes que tanquen ronda el 2016.	17
Taula 5. Principals indicadors de procés en primer cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016.....	20
Taula 6. Principals indicadors de procés en segon cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016.....	21
Taula 7. Principals indicadors de procés en total de cribratges segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016.....	22
Taula 8. Resultat de final de procés de les dones de Sants-Montjuïc durant la setena ronda de cribratge. Barcelona 2014-2016.....	26
Taula 9 Resultat de final de procés de les dones de les Corts durant la setena ronda de cribratge. Barcelona 2014-2016.....	27
Taula 10. Resultat de final de procés de les dones de Sarrià-St. Gervasi durant la vuitena ronda de cribratge. Barcelona 2015-2016.....	28
Taula 11. Resultat de final de procés de les dones de Gràcia durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2015-2016.....	29
Taula 12. Sessions de presentació del programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona, impartits a les dones població diana del programa per l'oficina tècnica de Barcelona durant l'any 2016.	30

Índex de Figures:

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència.	8
Figura 2. Evolució de la participació i la cobertura a Barcelona entre els anys 2002 i 2016.	13
Figura 3. Evolució de la taxa de tumors diagnosticats a Barcelona entre els anys 2002 i 2016.	13
Figura 4. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat. Rondes acabades.....	18
Figura 5. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat que han tancat ronda l'any 2016.....	18

1. Introducció

El Programa de detecció precoç del càncer de mama (PDPCM) va començar a Barcelona el novembre de 1995. Va néixer en el context del Pla de Salut de Catalunya llavors vigent amb els objectius operatius definits pel Pla Director d'Oncologia. En aquest marc, es va crear l'Oficina Tècnica (OT) de la ciutat de Barcelona i l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) va rebre l'encàrrec del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB) d'assumir-ne les funcions.

L'OT de Barcelona coordina el reclutament de les diferents rondes de dones que s'incorporen cada any al cribratge en cadascun dels districtes de la ciutat; manté una comunicació a través de xerrades amb les dones que s'incorporen al cribratge i a través de material específic tant a les dones que s'incorporen al programa com als equips de professionals de l'Atenció primària i altres professionals reforçadors del programa; i s'encarrega anualment de reunir els indicadors referents al procés i resultats del cribratge de tots els hospitals de la ciutat. Amb la informació resultant s'elabora aquest informe d'avaluació que ara es posa a disposició de tots els professionals implicats. Per tant, l'ASPB, com a entitat externa i que treballa en la comunitat, assumeix el rol de mediació i articulació de totes les tasques que es deriven de la posada en marxa i avaluació del PDPCM cada any a la ciutat.

La població diana del programa consisteix en les dones de 50 a 69 anys residents a Barcelona. Cada hospital té assignats uns determinats territoris de la ciutat. Dins de cada territori, a més, cada hospital cita a les dones per Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dins de les ABS per secció censal. Les cinc zones en que queda dividida la ciutat, segons l'hospital de referència, poden observar-se a la figura 1.

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència.

- Hospital del Mar: Ciutat Vella i Sant Martí.
- Hospital de l'Esperança: Gràcia i Sarrià Sant Gervasi.
- Hospital de la Vall d'Hebron: Horta i Nou Barris.
- Hospital Clínic: Esquerra de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Les Corts.
- Hospital de la Sta. Creu i St. Pau: Dreta de l'Eixample, Guinardó i Sant Andreu.

A l'hora d'avaluar, es fa per ABS i a partir d'aquí, per districte. Cada districte va tancant les seves rondes de cribratge al seu propi ritme i segons la població de referència que li correspon. Per tant, a nivell de ciutat, no podem dir en quina ronda es troba la ciutat, ja que hi ha districtes que tanquen una ronda en 2 anys i d'altres en 3. Així doncs, a nivell del conjunt de Barcelona, és millor parlar de l'activitat de cribratge duta a terme en un any, mentre que pel territori (districtes) es parla de rondes.

L'oferta del programa consisteix en la pràctica d'una mamografia cada 2 anys a totes les dones de 50 a 69 anys. Es fa doble projecció (cràneo-caudal i obliqua) i doble lectura de cada mamografia per part de dos radiòlegs per separat. En cas de desacord, es fa consens o arbitratge amb un tercer radiòleg.

2. Objectius del programa

L'objectiu general del programa de detecció precoç de càncer de mama a Barcelona és "estabilitzar la tendència creixent de la mortalitat per càncer de mama en les dones en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquest programa" (1).

Recentment, en el context de discussió sobre el cribratge de càncer de mama, la Comissió Assessora de Cribratge del Càncer del Pla Director d'Oncologia va publicar una revisió dels beneficis i efectes adversos (2). La Comissió va recomanar mantenir el Programa de cribratge de càncer de mama, garantir-ne la qualitat i l'avaluació, i millorar la informació a les dones i professionals per permetre una decisió informada.

En aquest context, les línies estratègiques per al cribratge de càncer de mama, revisats pel nou Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020 (3) i especificats al Pla Director d'Oncologia 2017-2019, són els següents (4):

1. Garantir i millorar la qualitat del Programa i reduir la variabilitat. Per aconseguir això es proposa:
 - a. Establir uns requisits mínims per als i les professionals i d'organització de les oficines de cribratge.
 - b. Continuar l'avaluació anual del Programa i millorar el sistema d'avaluació per facilitar el retorn en l'àmbit de les oficines de cribratge, les unitats radiològiques, i professionals.
 - c. Desenvolupar un programa de formació inicial i continuada de professionals del Programa.
 - d. Estendre les invitacions a les dones que han participat en el Programa fins als 69 anys a l'edat de 74 anys.
2. Facilitar informació a les dones i professionals
 - a. Millorar i homogeneïtzar la informació oferta a la dona convidada sobre els beneficis i riscos del cribratge perquè pugui prendre una decisió informada sobre la seva participació en el Programa.
 - b. Millorar la participació de les dones en el cribratge fins assolir el 70% de participació en el Programa.

3. Mètodes

3.1 Recollida de dades

Cada any, a principis de juny, els hospitals envien a l'Oficina Tècnica del l'ASPB les dades de l'activitat realitzada durant l'any anterior a nivell d'ABS per tal de poder calcular els indicadors.

Només es recullen les dades de les ABS que han finalitzat el cribratge, és a dir que han iniciat i acabat el cribratge entre 1 de gener i 31 de desembre de l'any analitzat. Si una ABS no ha finalitzat el cribratge, es deixa per a l'avaluació de l'any següent. Alhora, també es recullen les dades de tot el districte, si aquest ha finalitzat la ronda en l'any que s'avalua.

3.2. Descripció dels indicadors

Prèvia revisió de les guies europees de qualitat (5) i posterior treball de consens amb el grup de Barcelona (6), es varen establir les següents **definicions operatives**:

Població diana: dones d'entre 50 i 69 anys residents a la ciutat de Barcelona.

Població convidada: dones que un cop tretes les exclusions que determina el programa, són finalment convidades a participar.

Motius d'exclusió: defunció, diagnòstic previ de càncer de mama, error de padró (dones que es coneix que ja no són al territori i es desconeix on es localitzen ara), malaltia terminal i/o mental profunda que impedeix la realització de la mamografia i dones que es donen de baixa del programa voluntàriament (no en volen ni rebre informació).

Dones de primer cribratge: dones que participen per primera vegada en el programa independentment de les vegades que hagin estat convidades a participar. Es poden diferenciar en:

Dones primer cribratge i primera invitació: dones convidades per primera vegada i participen en el programa.

Dones primer cribratge no participants en invitacions anteriors: dones convidades en diverses ocasions que mai han participat i que ara sí que ho han fet.

Dones de segon o successius cribratge: dones que participen en el programa i que ja ho han fet en alguna ocasió anterior. Es poden diferenciar en:

Dones de segon o successius cribratge regulars: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta en els 30 últims mesos.

Dones de segon o successius cribratge irregulars: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta fa més de 30 mesos.

Els **indicadors d'avaluació del programa** són:

1) Accés i ús del cribratge (participació i cobertura)

Participació: percentatge de dones convidades que participen en el programa.

Cobertura mínima coneguda: dones que es controlen per alguna via, tant si és dins com fora del programa. S'obté afegint a les dones participants, aquelles no participants que es controlen per altres vies (pública i/o privada) i les no participants perquè fa menys de 6 mesos que ja s'han fet una mamografia. És una dada infraestimada, perquè la informació de les no participants s'obté a través de les trucades que fan els hospitals a aquestes dones no participants.

2) Indicadors o estàndards de qualitat:

Control rutinari: dones que, sigui com a resultat directe de la mamografia de cribratge, o després d'haver passat per un procés d'estudi, finalment el resultat és negatiu i per tant seran convocades en un període de dos anys per les vies rutinàries del programa.

Reconvocatòria: dones a les quals se'ls fa alguna prova diagnòstica addicional (invasiva o no invasiva) pel motiu mèdic de clarificar la naturalesa d'una anormalitat detectada a la mamografia de cribratge.

Proves invasives: dones que són sotmeses a proves invasives (punció).

Control avançat: dones que després d'haver passat per un procés d'estudis addicionals, els radiòlegs decideixen convocar-la a un control avançat abans dels 2 anys, concretament a l'any.

Taxa de detecció: dones a les que se'ls ha diagnosticat una neoplàsia maligna de la mama per cada 1.000 participants.

4. Resultats

A Barcelona, la població diana del programa de detecció precoç del càncer de mama és d'unes 200.000 dones i cada any se'n citen aproximadament la meitat.

4.1. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016

Durant el 2016 es va cribrar la població de dones corresponents a 32 Àrees Bàsiques de Salut (ABS) de Barcelona en diferents rondes de cribatge, tal com mostra la Taula 1.

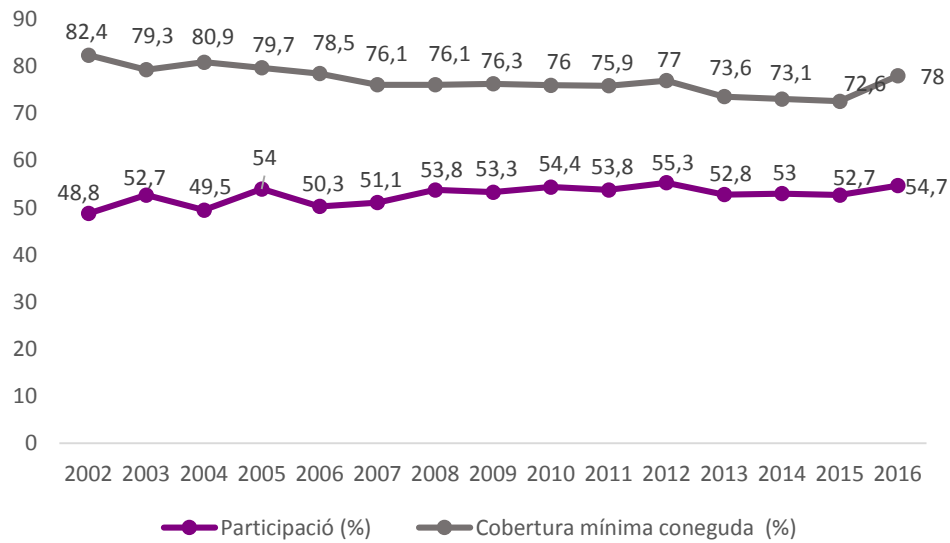
Taula 1. Districtes, Àrees Bàsiques de Salut i ronda de cribatge en la que es trobaven durant l'any 2016

Districte	Àrees Bàsiques de Salut	Ronda
Ciutat Vella	1A	11a Ronda
Eixample	2E, 2I, 2J, 2K	8a Ronda
Sants-Montjuïc	3B	8a Ronda
	3E, 3G	7a Ronda
Les Corts	4A, 4B	7a Ronda
	4C	8a Ronda
Sarrià-St. Gervasi	5D, 5E	8a Ronda
Gràcia	6C, 6D, 6E	9a Ronda
Horta-Guinardó	7A, 7C, 7E	9a Ronda
Nou Barris	8A, 8C, 8F, 8H, 8I	8a Ronda
Sant Andreu	9A, 9C	8a Ronda
Sant Martí	10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G	11a Ronda

En el conjunt de Barcelona durant el 2016 es van convidar a participar en el programa (cribatge inicial i cribatges successius) un total de 97.271 dones, de les quals van participar-hi un total de 53.188, és a dir un 54,7%, essent la participació lleugerament més elevada a la de l'any anterior (52,7%). Quant a la cobertura mínima coneguda, és a dir, les dones que a Barcelona es fan mamografies per a la detecció precoç del càncer de mama sigui a través del Programa o per altres vies -principalment en el sector privat-, va ser del 78 %, 5,4 punts superior a la de l'any 2015 (72,6%). Es van diagnosticar 283 càncers pel programa, és a dir, una taxa de detecció del 5,3 dones diagnosticades per cada 1.000 participants. Aquesta taxa és lleugerament superior a la de l'any 2015 (4,9%).

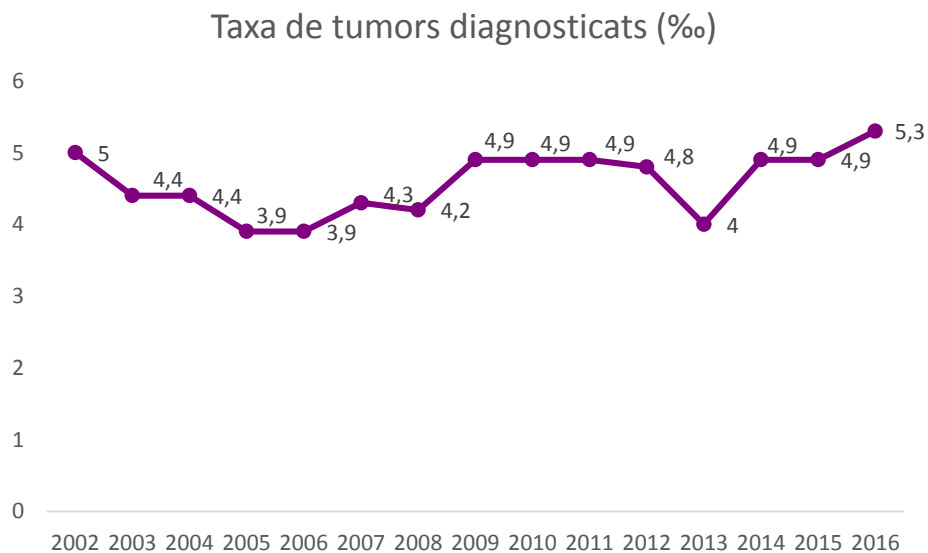
A la Figura 2, es presenta l'evolució de la participació i la cobertura mínima coneguda pel global de la ciutat de Barcelona entre 2002 i 2016. La participació mostra una tendència força estable al llarg dels anys, amb un lleuger creixement durant el 2016. Contràriament, la cobertura presenta una tendència de decreixement constant, amb excepció també de l'any 2016 en què augmenta 5,4 punts. Cal recordar, que la cobertura equival a les dones que es fan la mamografia de diagnòstic preventiu per qualsevol possible via, i que és una dada infraestimada ja que no hi ha un registre de les dones que es controlen per altres vies. Aquesta dada s'estima a partir de la informació que obtenen els hospitals a través de les dones no participants. Per tant, la disminució de la cobertura podria estar responnent a la capacitat de contacte amb aquelles dones que no participen al programa.

Figura 2. Evolució de la participació i la cobertura a Barcelona entre els anys 2002 i 2016.

A la Figura 3 es mostra l'evolució de la taxa de tumors diagnosticats, la qual té una tendència força estable des de l'any 2009, amb increment durant l'any 2016, essent diagnosticades 5,3 dones per cada 1000 participants.

Figura 3. Evolució de la taxa de tumors diagnosticats a Barcelona entre els anys 2002 i 2016.

4.2. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016 per districtes

Respecte l'activitat realitzada durant l'any 2016 pel Programa de Cribratge s'observa com els districtes de Ciutat Vella , Nou Barris, Horta, Guinardó i Sant Martí són aquells que presenten percentatges més alts de participació, oscil·lant entre el 62% i el 70%. El percentatge més baix de participació correspon al del districte de Sarrià-Sant Gervasi (31,4%). En aquells districtes on es coneixen les dades de la participació de les dones estrangeres, observem com la participació de les dones nascudes fora d'Espanya és molt semblant a la participació global. En el cas del districte de Sarrià-Sant Gervasi la participació de dones estrangeres durant el 2016 va ser lleugerament superior (31,4% participació global, vs. 34,6% dones estrangeres), i en el cas del districte de Sant Martí (61,9% vs. 57,6%) i Gràcia (48% vs. 42,8) lleugerament inferior. Les diferències més marcades es troben al districte de Ciutat Vella en què la participació global va ser del 70,3% i la participació de dones estrangeres del 52,6%.

Els districtes amb una taxa més elevada de controls avançats van ser Guinardó, Eixample Dreta i Sant Andreu, és a dir, aquells que pertanyen a l'Hospital Sant Pau, seguits per l'Eixample Esquerra, Sants-Montjuïc i les Corts, els quals pertanyen a l'Hospital Clínic. Les taxes més elevades de proves invasives es van realitzar als districtes que pertanyen a l'Hospital de Sant Pau, oscil·lant entre el 2,4 i el 2,1%. La resta de districtes mantenen taxes de proves invasives molt semblants oscil·lant entre 1,2% i 1,7%, amb excepció d'Horta (0,5%) i Nou Barris (0,7%).

Taula 2. Principals indicadors de procés en el total de cribratge de l'activitat realitzada per districtes durant l'any 2016¹

	Ciutat Vella	Eixample (esquerra)	Eixample (dreta)	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-Sant Gervasi	Gràcia	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí
Invitades global	1433	3944	8490	11340	11215	6768	8340	5667	3303	9139	9278	18354
Participants global	1007	1820	4452	6203	4876	2123	4002	3620	2151	6116	5448	11369
Participació (%)	70,3	46,1	52,4	54,7	43,5	31,4	48,0	63,9	65,1	66,9	58,7	61,9
Invitades estrangeres	249	*	*	*	*	561	717	*	*	*	*	1740
Participants estrangeres	131	*	*	*	*	194	307	*	*	*	*	1002
Participació estrangeres (%)	52,6	*	*	*	*	34,6	42,8	*	*	*	*	57,6
Invitades ²	1075	2003	4977	6783	5685	2902	4706	3782	2357	6386	5851	12474
Participants freqüència < 30 mesos*	908	1474	3779	5361	4189	1813	3549	3106	1949	5347	4712	10483
Participació freqüència < 30 mesos (%)	84,5	73,6	75,9	79,0	73,7	62,5	75,4	82,1	82,7	83,7	80,5	84,0
Invitades ³	358	1941	3513	4557	5530	3866	3633	1885	946	2754	3427	5879
Participants freqüència >=30 mesos	99	346	673	842	687	310	453	514	202	769	736	886
Participació freqüència >=30 mesos (%)	27,7	17,8	19,2	18,5	12,4	8,0	12,5	27,3	21,4	27,9	21,5	15,1
Total exclusions	186	154	*	285	255	400	425	956	*	1455	*	1326
Total exclusions (%)	13,0	3,9	*	2,5	2,3	5,9	5,1	16,9	*	15,9	*	7,2
Mamografia fora del programa	141	886	2260	2034	2922	2718	2599	708	629	1024	2337	4382
Taxa de cobertura mínima coneguda (%)	80,1	68,6	79,1	72,6	69,5	71,5	79,1	76,4	84,2	78,1	83,9	85,8
Cribratge rutinari	997	1787	4333	6106	4799	2107	3954	3597	2074	6070	5317	11262
Cribratge rutinari (%)	99,0	98,2	97,3	98,4	98,4	99,2	98,8	99,4	96,4	99,2	97,6	99,1
Controls avançats	5	19	88	62	47	7	21	5	61	15	103	37
Controls avançats (%)	0,5	1,0	2,0	1,0	1,0	0,3	0,5	0,1	2,8	0,2	1,9	0,3
Indicació reconvoatòria	38	156	308	450	380	124	249	148	180	349	394	483
Indicació reconvoatòria (%)	3,8	8,6	6,9	7,3	7,8	5,8	6,2	4,1	8,4	5,7	7,2	4,2
Dones amb proves inv.	15	31	105	75	61	31	64	17	47	40	116	152
Dones amb proves inv. (%)	1,5	1,7	2,4	1,2	1,3	1,5	1,6	0,5	2,2	0,7	2,1	1,3
Càncers detectats	4	14	29	35	30	9	22	14	14	29	26	57
Detecció de càncer(%)	4,0	7,7	6,5	5,6	6,2	4,2	5,5	3,9	6,5	4,7	4,8	5,0

¹ Veure Taula 1 on s'indica quines ABS realitzen cribratge durant el 2016 segons districte

² Dones de primer cribratge que son convidades per primera vegada + dones de cribratges successius que participen regularment (freqüència inferior a 30 mesos entre cada mamografia).

³ Dones de primer cribratge que han estat convidades en ocasions anteriors sense participar + les dones de cribratge successius que participen irregularment (freqüència igual o superior a 30 mesos entre cada mamografia).

*No es disposa de dades

4.3. Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

Com s'ha dit, anualment es convida a participar en el Programa aproximadament a la meitat de la població diana de la ciutat, la qual cosa vol dir que es necessiten dos o tres anys per tal de completar una ronda de cribratge en un determinat territori. La Taula 3 mostra els districtes que durant el 2016 tanquen la ronda de cribratge.

Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribratge durant l'any 2016

Districte	Àrees Bàsiques de Salut	Any cribratge	Ronda
Sants-Montjuïc	3B	2014	7a RONDA
	3A, 3C, 3D, 3H	2015	
	3E, 3G	2016	
Les Corts	4C	2014	7a RONDA
	4A, 4B	2016	
Sarrià-St. Gervasi	5A, 5B, 5C	2015	8a RONDA
	5D, 5E	2016	
Gràcia	6A, 6B	2015	9a RONDA
	6C, 6D, 6E	2016	

Com es pot observar en la Taula 3, en les dues darreres avaluacions, s'han tancat rondes en 4 districtes de la ciutat. Cadascun d'ells es troba però en diferents rondes, anant des de la setena a la novena.

La Taula 4 mostra els principals indicadors del programa per aquells districtes que tanquen ronda el 2016. Els indicadors mostren l'activitat global de la ronda. Dels 4 districtes que tanquen ronda, Sants-Montjuïc és el que presenta un percentatge més alt de participació (56,9%) i Sarrià-Sant Gervasi el menor (30,9%). No obstant, Sarrià-Sant Gervasi té una taxa de cobertura mínima coneguda del 71,3%, indicant que un alt percentatge de dones es realitzen el cribratge fora del programa. Aquest també és el cas del districte de Gràcia on la participació és del 47,8%, però taxa de cobertura mínima coneguda és del 79,3%, la més alta dels 4 districtes. En global, la cobertura mínima coneguda es troba per sobre dels valors recomanats en els estàndards de qualitat (65-70%). La participació en el districte de Sarrià-St. Gervasi és lleugerament més alta en les dones residents nascudes fora d'Espanya que en les dones residents nascudes a l'Estat. Els percentatges de reconvocatòria més elevats es troben als districtes de les Corts (8,1%) i Sarrià-St. Gervasi (8%), superant lleugerament els estàndards de qualitat (<7% cribratge inicial, i <5% cribratge successiu). Els districtes de Sants-Montjuïc i Gràcia es troben dins els estàndards. No obstant, els percentatges de reconvocatòria en el cribratge inicial es troben lluny dels valors acceptables en els estàndards: 16,4% a Sants-Montjuïc; 17,9% a les Corts; 19,3% a Sarrià-St. Gervasi; 16,4% a Gràcia (dades no mostrades).

Taula 4. Principals indicadors de procés en el total de cribratge en els districtes que tanquen ronda el 2016.

	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-St. Gervasi	Gràcia	Total
Invitades global	22059	11328	17957	15051	66395
Participants global	12542	4905	5556	7187	30190
Participació (%)	56,9	43,3	30,9	47,8	45,5
Invitades estrangeres	*	*	1531	1417	2948
Participants estrangeres	*	*	538	606	1144
Participació estrangeres (%)	*	*	35,1	42,8	38,8
Invitades ¹	13882	5672	7701	8486	35741
Participants freqüència < 30 mesos	11082	4186	4743	6370	26381
Participació freqüència < 30 mesos (%)	79,8	73,8	61,6	75,1	73,8
Invitades ²	8177	5656	10256	6564	30653
Participants freqüència => 30 mesos	1460	719	813	817	3809
Participació freqüència => 30 mesos (%)	17,9	12,7	7,9	12,4	12,4
Total exclusions	515	332	1146	841	2834
Total exclusions (%)	2,3	2,9	6,4	5,6	4,3
Cobertura mamogràfica	3368	2675	7255	4754	18052
Taxa de cobertura mínima coneguda (%)	72,1	66,9	71,3	79,3	72,7
Cribratge rutinari	12353	4831	5493	7106	29783
Cribratge rutinari (%)	98,5	98,5	98,9	98,9	98,7
Controls avançats	113	48	33	31	225
Controls avançats (%)	0,9	1,0	0,6	0,4	0,7
Indicació reconvocatòria	852	398	445	473	2168
Indicació reconvocatòria (%)	6,8	8,1	8,0	6,6	7,2
Dones amb proves inv.	148	61	110	112	431
Dones amb proves inv. (%)	1,2	1,2	2,0	1,6	1,4
Càncers detectats	76	26	23	40	165
Càncers detectats (‰)	6,1	5,3	4,1	5,6	5,5

¹Dones de primer cribratge que son convidades per primera vegada + dones de cribratges successius que participen regularment (freqüència inferior a 30 mesos entre cada mamografia).

²Dones de primer cribratge que han estat convidades en ocasions anteriors sense participar + les dones de cribratge successius que participen irregularment (freqüència igual o superior a 30 mesos entre cada mamografia)

*Dades estratificades no disponibles.

La Figura 4 mostra l'evolució de la participació en els diferents districtes de la ciutat segons rondes acabades des de l'any 2003 fins l'any 2016. La Figura 5 mostra específicament els 4 districtes que van tancar ronda l'any 2016. En aquestes figures s'observa una tendència positiva en la participació als districtes de Sants-Montjuïc i les Corts, i en canvi un lleuger descens als districtes de Sarrià- St. Gervasi i Gràcia.

Figura 4. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat. Rondes acabades.

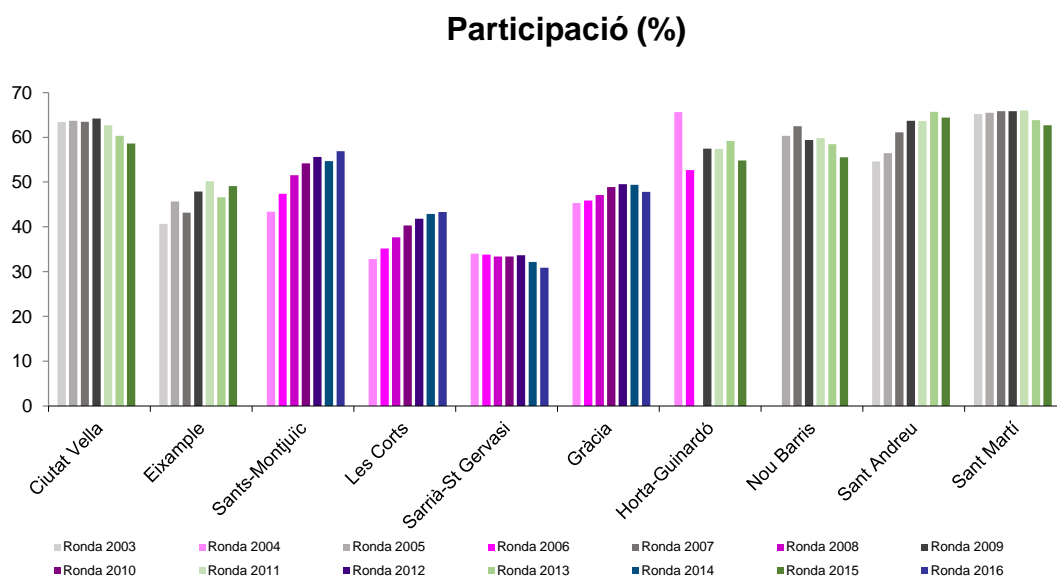
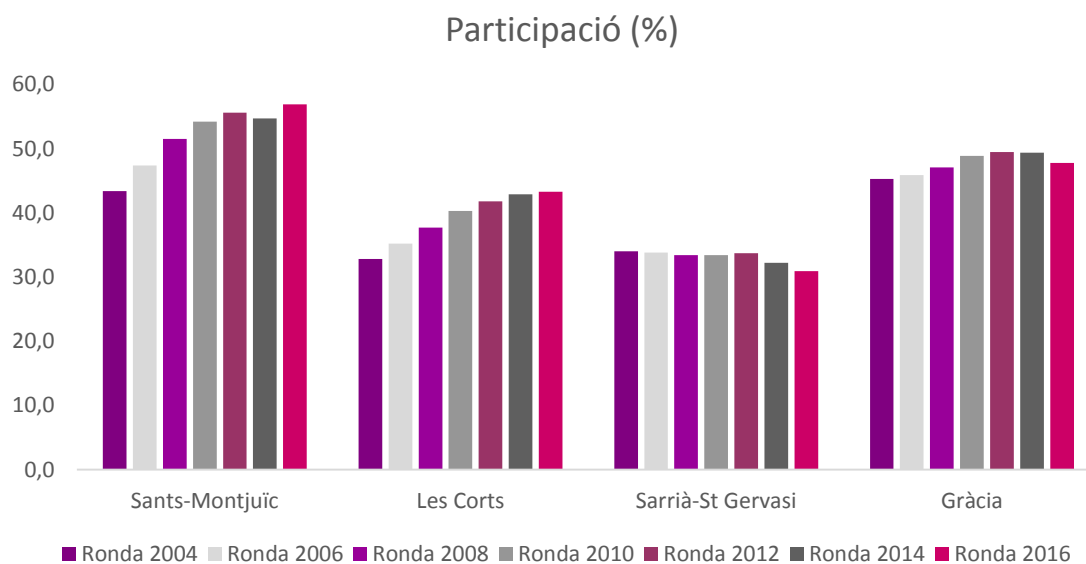

Figura 5. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat que han tancat ronda l'any 2016.

4.4. Resultats de l'activitat de cribratge segons hospitals

A les següents taules s'observen els principals indicadors en primer cribratge (Taula 5), cribratges successius (Taula 6) i el total dels cribratges (Taula 7) segons l'hospital proveïdor de la zona. En l'actual versió de l'informe d'avaluació s'han utilitzat dades provisionals de l'Hospital de Sant Pau.

Quant a la participació en el global dels cribratges (Taula 7), oscil·la entre el 40,5% i el 65,8% essent l'Hospital de l'Esperança el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall d'Hebron el que mostra una major participació durant l'any 2016. La participació en primer cribratge (Taula 5) és molt menor que en cribratges successius, com ja és habitual. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, en tots els hospitals es troben per sota el 1% que és el valor acceptable en els estàndards de qualitat, amb excepció de l'Hospital de Sant Pau (2,1%). El percentatge de reconvocatòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 4,2% a l'Hospital del Mar i el 7,6% a l'Hospital Clínic.

Taula 5. Principals indicadors de procés en primer cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016.

	HOSPITAL DEL MAR	HOSPITAL DE L'ESPERANÇA	HOSPITAL CLÍNIC	HOSPITAL DE SANT PAU	HOSPITAL DEL VALL D'HEBRON
Invitades global	7408	8178	13319	8181	5163
Participants global	1912	1084	2395	1903	1648
Participació (%)	25,8	13,3	18,0	23,3	31,9
Invitades estrangeres	863	736	*	*	*
Participants estrangeres	254	127	*	*	*
Participació estrangeres (%)	29,4	17,3	*	*	*
Primera invitació	2654	2184	3599	2182	2004
Participants	1426	700	1382	989	1087
Participació (%)	53,7	32,1	38,4	41,2	54,2
Invitacions anteriors	4754	5994	9720	5999	3159
Participants	486	384	1013	1005	561
Participació (%)	10,2	6,4	10,4	16,8	17,8
Total exclusions	931	529	425	*	1557
Total exclusions (%)	12,6	6,5	3,2	*	30,2
Mamografia fora del programa	3379	4123	4230	3780	1244
Taxa de cobertura mínima coneguda(%)	71,4	63,7	49,7	69,5	56,0
Cribratge rutinari	1873	1065	2292	1823	1625
Cribratge rutinari (%)	98,0	98,2	95,7	95,8	98,6
Controls avançats	18	14	83	69	8
Controls avançats (%)	0,9	1,3	3,5	3,6	0,5
Reconvocatòria estudis addicionals	215	154	419	349	220
Reconvocatòria (%)	11,2	14,2	17,5	18,3	13,3
Proves invasives	63	31	70	88	20
Proves invasives (%)	3,3	2,9	2,9	4,6	1,2
Càncers detectats	13	4	20	9	14
Detecció de càncer(%)	6,8	3,7	8,4	4,7	8,5

*Dades estratificades no disponibles.

Taula 6. Principals indicadors de procés en segon cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016

	HOSPITAL DEL MAR	HOSPITAL DE L'ESPERANÇA	HOSPITAL CLÍNIC	HOSPITAL DE SANT PAU	HOSPITAL DEL VALL D'HEBRON
Invitades global	12379	6930	13180	12890	9643
Participants global	10464	5041	10504	10148	8088
Participació (%)	84,5	72,7	79,7	78,7	83,9
Invitades estrangeres	1126	542	*	*	*
Participants estrangeres	879	374	*	*	*
Participació estrangeres (%)	78,1	69,0	*	*	*
Invitades ¹	10895	5424	10872	11003	8164
Participants freqüència < 30 mesos	9965	4662	9642	9542	7366
Participació freqüència < 30 mesos (%)	91,5	86,0	88,7	86,7	90,2
Invitades ²	1483	1505	2308	1887	1480
Participants freqüència => 30 mesos	499	379	862	606	722
Participació freqüència => 30 mesos (%)	33,6	25,2	37,3	32,1	48,8
Total exclusions	581	296	269	*	854
Total exclusions (%)	4,7	4,3	2,0	*	8,9
Mamografia fora del programa	1144	1194	1612	1446	488
Taxa de cobertura mínima coneguda (%)	93,8	90,0	91,9	89,9	88,9
Cribratge rutinari	10386	4996	10400	9901	8042
Cribratge rutinari (%)	99,3	99,1	99,0	97,6	99,4
Controls avançats	24	14	45	183	12
Controls avançats (%)	0,2	0,3	0,4	1,8	0,1
Reconvocatòria estudis addicionals	306	219	567	533	277
Reconvocatòria (%)	2,9	4,3	5,4	5,3	3,4
Proves invasives	104	64	97	180	37
Proves invasives (%)	1,0	1,3	0,9	1,8	0,5
Càncers detectats	48	27	59	60	29
Detecció de càncer(‰)	4,6	5,4	5,6	5,9	3,6

¹ Dones de primer cribratge que son convidades per primera vegada + dones de cribratges successius que participen regularment (freqüència inferior a 30 mesos entre cada mamografia).

² Dones de primer cribratge que han estat convidades en ocasions anteriors sense participar + les dones de cribratge successius que participen irregularment (freqüència igual o superior a 30 mesos entre cada mamografia)

*Dades estratificades no disponibles.

Taula 7. Principals indicadors de procés en total de cribratges segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2016.

	HOSPITAL DEL MAR	HOSPITAL DE L'ESPERANÇA	HOSPITAL CLÍNIC	HOSPITAL DE SANT PAU	HOSPITAL DEL VALL D'HEBRON
Invitades global	19787	15108	26499	21071	14806
Participants global	12376	6125	12899	12051	9736
Participació (%)	62,5	40,5	48,7	57,2	65,8
Invitades estrangeres	1989	1278	*	*	***
Participants estrangeres	1133	501	*	*	***
Participació estrangeres (%)	57,0	39,2	*	*	***
Invitades ¹	13549	7608	14471	13185	10168
Participants freqüència < 30 mesos	11391	5362	11024	10440	8453
Participació freqüència < 30 mesos (%)	84,1	70,5	76,2	79,2	83,1
Invitades ²	6237	7499	12028	7886	4639
Participants freqüència => 30 mesos	985	763	1875	1611	1283
Participació freqüència => 30 mesos (%)	15,8	10,2	15,6	20,4	27,7
Total exclusions	1512	825	694	*	2411
Total exclusions (%)	7,6	5,5	2,6	*	16,3
Mamografia fora del programa	4523	5317	5842	5226	1732
Taxa de cobertura mínima coneguda (%)	85,4	75,7	70,7	82,0	77,5
Cribratge rutinari	12259	6061	12692	11724	9667
Cribratge rutinari (%)	99,1	99,0	98,4	97,3	99,3
Controls avançats	42	28	128	252	20
Controls avançats (%)	0,3	0,5	1,0	2,1	0,2
Reconvocatòria estudis addicionals	521	373	986	882	497
Reconvocatòria (%)	4,2	6,1	7,6	7,3	5,1
Proves invasives	167	95	167	268	57
Proves invasives (%)	1,3	1,6	1,3	2,2	0,6
Càncers detectats	61	31	79	69	43
Detecció de càncer(‰)	4,9	5,1	6,1	5,7	4,4

¹ Dones de primer cribratge que son convidades per primera vegada + dones de cribratges successius que participen regularment (freqüència inferior a 30 mesos entre cada mamografia).

² Dones de primer cribratge que han estat convidades en ocasions anteriors sense participar + les dones de cribratge successius que participen irregularment (freqüència igual o superior a 30 mesos entre cada mamografia)

*Dades estratificades no disponibles.

5. Conclusions

5.1. Activitat realitzada durant el 2016

1. La participació global en el cribratge a la ciutat de Barcelona és del 54,7%, augmentant lleugerament respecte els percentatges dels anys anteriors.
2. La cobertura mínima coneguda és del 78 %, canviant la tendència descendent que es mantenia fins l'actualitat.
3. En termes d'estàndards de qualitat, la participació en el cribratge a Barcelona segueix estancada i amb valors inferiors als acceptables recomanats (> 60%) segons la Guia Europea de Garantia de Qualitat i Diagnòstic de Càncer de Mama (3). No obstant, la cobertura mínima coneguda es troba dins els valors acceptables, lleugerament per sobre dels valors desitjables (>75%).
4. La taxa de tumors és del 5,3‰, lleugerament més elevada que l'any anterior (4,9‰), suposant entre 5 i 6 tumors per cada 1.000 dones cribrades durant el 2016.

5.2. Resultats de l'activitat realitzada durant el 2016 per districtes

5. Els districtes amb major taxa de participació en el programa durant el 2016 són Ciutat Vella, Nou Barris, Horta, Guinardó i Sant Martí oscil·lant entre el 62% i el 70%. El percentatge més baix de participació correspon al del districte de Sarrià-Sant Gervasi (31,4%).
6. En aquells districtes on es coneixen les dades de la participació de les dones estrangeres, observem com la participació de les dones nascudes fora d'Espanya és molt semblant a la participació global. Les diferències més marcades es troben al districte de Ciutat Vella en què la participació global va ser del 70,3% i la participació de dones estrangeres del 52,6%.

5.3. Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

7. L'any 2016 tanquen ronda 4 districtes: Sants-Montjuïc, les Corts, Sarrià-St. Gervasi i Gràcia.
8. El districte de Sants-Montjuïc és el que presenta un percentatge de participació més elevat (56,9%) i Sarrià-Sant Gervasi el més baix (30,9%). No obstant, Sarrià-Sant Gervasi presenta una taxa de cobertura mínima coneguda del 71,3%. El districte de Gràcia té la taxa de cobertura mínima més elevada dels 4 districtes (79,3%).
9. L'alta taxa de cobertura mínima coneguda dels quatre districtes supera el llindar mínim acceptable (>60%).
10. Els percentatges de reconvocatòria més elevats es troben als districtes de les Corts (8,1%) i Sarrià-St. Gervasi (8%), superant lleugerament els estàndards de qualitat (<7% cribratge inicial, <5% cribratges successius). No obstant, els percentatges de reconvocatòria en el cribratge inicial es troben lluny dels valors acceptables (16,4% a Sants-Montjuïc; 17,9% a les Corts; 19,3% a Sarrià-St. Gervasi; 16,4% a Gràcia).

11. L'evolució de la participació a Sants-Montjuïc i les Corts manté una tendència creixent des de la ronda de 2004. Els districtes de Sarrià-Sant Gervasi i Gràcia mostren una certa tendència decreixent des de la ronda tancada l'any 2012.

5.4. Activitat del cribratge segons hospitals

12. La participació oscil·la entre el 40,5% i el 65,8% essent l'Hospital de l'Esperança el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall d'Hebron el que mostra una major participació durant l'any 2016.
13. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, en tots els hospitals es troben per sota el 1% que és el valor acceptable en els estàndards de qualitat, amb excepció de l'Hospital de Sant Pau (2,1%).
14. El percentatge de reconvocatòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 4,2% a l'Hospital del Mar i el 7,6% a l'Hospital Clínic.
15. No es disposa de dades estratificades de participació segons el país d'origen (participants estrangeres) dels districtes corresponents a l'Hospital Clínic i l'Hospital de la Vall Hebron, pel mateix motiu.

6. Recomanacions

1. S'aconsella poder generar canvis en l'aplicatiu informàtic per tal de poder disposar de la informació estratificada de participació i cobertura de les dones participants segons país de naixement. Aquesta informació permetria tenir un diagnòstic quantitatiu de partida de les desigualtats d'accés al programa, que es podria complementar amb un diagnòstic qualitatiu de les barreres i facilitadors d'accés al programa en diversos col·lectius.
2. Des de l'Agència de Salut Pública s'iniciarà un estudi més aprofundit de les causes de la baixa participació en el districte Sarrià-St. Gervasi, posant especial èmfasi en la participació de la població immigrant.
3. Cal analitzar conjuntament amb els hospitals possibles mesures de millora d'alguns dels indicadors sobre reconvocatòria o els tipus de tumors detectats, que estan per sobre dels estàndards de qualitat recomanats.

7. Referències bibliogràfiques

1. Servei Català de la Salut. Programa de detecció precoç del càncer de mama. Àmbit territorial de Ciutat Vella i Sant Martí. Barcelona; 1996.
2. Comissió Assessora de Cribratge de Càncer. El cribratge de càncer de mama: revisió dels beneficis i efectes adversos. 2014.
3. Pla Director d'Oncologia. Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020.
4. Pla Director d'Oncologia. Pla Director d'Oncologia 2017-2019. L'Hospitalet de Llobregat. 2017.
5. Perry N, Broeders M, de Wolf C, Tornberg S, Holland R, von Karsa L. European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis. 4th ed. [Internet]. Luxembourg; 2006 [cited 2017 May 15]. Available from: http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/cancer/fp_cancer_2002_ext_guid_01.pdf
6. Agència de Salut Pública de Barcelona. Butlletí Informatiu de l'Oficina Tècnica del Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama de Barcelona. Núm 1. Barcelona; 2006.

8. Annexes

8.1. Annex 1 Taules de resultats segons districte i Àrea Bàsica de Salut (ABS)

A continuació s'annexen les taules de cada districte que tanca ronda desglossades segons els resultats dels seus ABS, amb els indicadors principals per cadascun d'ells.

Districte 3: Sants-Montjuïc

Taula 8. Resultat de final de procés de les dones de Sants-Montjuïc durant la setena ronda de cribratge. Barcelona 2014-2016

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
3A Nou de la Rambla	1er cribratge	1089	236	21,7	2
	2on o succes.	1441	1137	78,9	5
	TOTAL	2530	1373	54,3	7
3B Poble Sec-Montjuïc	1er cribratge	1281	235	18,3	5
	2on o succes.	1510	1216	80,5	6
	TOTAL	2791	1451	52,0	11
3C Dr. Carles Ribas	1er cribratge	751	239	31,8	2
	2on o succes.	1149	994	86,5	2
	TOTAL	1900	1233	64,9	4
3D Bordeta-Magòria	1er cribratge	1730	412	23,8	6
	2on o succes.	2228	1895	85,1	8
	TOTAL	3958	2307	58,3	14
3E Sants	1er cribratge	2364	591	23,8	5
	2on o succes.	2647	2208	85,1	16
	TOTAL	5011	2799	55,9	21
3G Numància	1er cribratge	1628	305	23,8	2
	2on o succes.	1953	1596	85,1	6
	TOTAL	3581	1901	53,1	8
3H La Marina	2do cribratge	939	297	23,8	1
	2on o succes.	1349	1181	85,1	10
	TOTAL	2288	1478	64,6	11
D3 SANTS-MONTJUÏC	1er cribratge	9782	2315	23,7	23
	2on o succes.	12277	10227	83,3	53
	TOTAL	22059	12542	56,9	76

Districte 4: Les Corts

Taula 9 Resultat de final de procés de les dones de les Corts durant la setena ronda de cribratge. Barcelona 2014-2016

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
4A Montnegre	1er cribratge	2086	330	23,8	1
	2on o succes.	1988	1519	85,1	10
	TOTAL	4074	1849	45,4	11
4B Les Corts-Pedralbes	1er cribratge	1833	226	23,8	2
	2on o succes.	1306	990	85,1	8
	TOTAL	3139	1216	38,7	10
4C Les Corts-Helios	1er cribratge	2245	347	23,8	1
	2on o succes.	1870	1493	85,1	4
	TOTAL	4115	1840	44,7	5
D4 LES CORTS	1er cribratge	6164	903	14,6	4
	2on o succes.	5164	4002	77,5	22
	TOTAL	11328	4905	43,3	26

Districte 5: Sarrià-St.Gervasi

Taula 10. Resultat de final de procés de les dones de Sarrià-St. Gervasi durant la vuitena ronda de cribratge. Barcelona 2015-2016

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
5A Marc Aureli	1er cribratge	2401	258	23,8	2
	2on o succes.	1300	890	85,1	6
	TOTAL	3701	1148	31,0	8
5B Sant Elies	1er cribratge	2495	283	23,8	0
	2on o succes.	1567	1104	85,1	3
	TOTAL	4062	1387	34,1	3
5C Bonaplata	1er cribratge	2392	207	23,8	1
	2on o succes.	1034	691	85,1	2
	TOTAL	3426	898	26,2	3
5D Vallvidrera-Les Planes	1er cribratge	1467	109	23,8	0
	2on o succes.	699	489	85,1	3
	TOTAL	2166	598	27,6	3
5E Sant Gervasi	1er cribratge	2817	282	23,8	1
	2on o succes.	1785	1243	85,1	5
	TOTAL	4602	1525	33,1	6
D5 SARRIÀ-SANT GERVASI	1er cribratge	11572	1139	9,8	4
	2on o succes.	6385	4417	69,2	19
	TOTAL	17957	5556	30,9	23

Districte 6: Gràcia

Taula 11. Resultat de final de procés de les dones de Gràcia durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2015-2016

ABS		Convidades n	Participants n	%	Càncer n
6A Joanic	1er cribratge	1934	343	23,8	2
	2on o succes.	2076	1570	85,1	11
	TOTAL	4010	1913	47,7	13
6B Vila de Gràcia	1er cribratge	1370	266	23,8	0
	2on o succes.	1331	1006	85,1	5
	TOTAL	2701	1272	47,1	5
6C Lesseps	1er cribratge	1170	233	23,8	3
	2on o succes.	1427	1080	85,1	12
	TOTAL	2597	1313	50,6	15
6D Vallcarca	1er cribratge	1334	205	23,8	0
	2on o succes.	1386	1023	85,1	1
	TOTAL	2720	1228	45,1	1
6E La Salut	1er cribratge	1390	255	23,8	0
	2on o succes.	1633	1206	85,1	6
	TOTAL	3023	1461	48,3	6
D6 GRÀCIA	1er cribratge	7198	1302	18,1	5
	2on o succes.	7853	5885	74,9	35
	TOTAL	15051	7187	47,8	40

8.2. Annex 2 Sessions de presentació del PDPCM a dones

Taula 12. Sessions de presentació del programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona, impartits a les dones població diana del programa per l'oficina tècnica de Barcelona durant l'any 2016.

Districte	Data xerrada de dones
SANT ANDREU (9C i 9A)	9 de febrer
GRÀCIA (6C, 6E, 6D)	16 de febrer
SANTS-MONTJUÏC (6G, 3B)	18 de febrer
NOU BARRIS (8A, 8C, 8F, 8H, 8I)	8 de març
SANT MARTÍ (10D, 10B, 10C, 10A, 10G, 10E)	29 de març
LES CORTS (4B, 4A, 4C)	30 de març
EIXAMPLE (2K, 2I, 2J, 2E)	5 d'abril
SARRIÀ SANT GERVASI (5E, 5D)	24 de maig
HORTA-GUINARDÓ (7A, 7C, 7E)	31 de maig